

קײַזֶל פֿאַלְחַסְפָּאַן

№ 150 | 1 Lipca 1936 | Łódź, Środa, 1 Lipca 1936

אדר'ם: לֹדוֹזָה, פֿוֹטְרָקְוָהָה 21 | טַלֵּן 224-71 | Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06

לֹדוֹזָה, מִינְוֹאָר ב' בָּמְאָה פֿרְצָ'ז

14-סְפֵּר
יאַרְדְּגָנָן

בְּעַמְּתִינְגְּעַר פְּרַאַטְעַסְטַ-ישְׂטְרִירִיכְ

סָאַלְזְיָאוּרִישׁע הַאלְזְנָגְג פָּזְ דָּעַר גָּאנְצְעַר יְוִדְיְשָׁעַר בְּעַפְּעַלְקָעְרוֹגְן איַז גַּעֲרוֹעַזְדָּעַר אַיְסְדְּרוֹיךְ פָּזְ צָעַר אוֹזְ צָאַרְגָּעַזְרִיךְ רַיְלְדָעַזְ אַנְטִיסְעַמְּיטִיזְ

שְׁבָתָא אַיְגְּוָגְשִׁילְט אַיְזָרְאַנְגָּן, וּלְכָעַזְבָּן אַיְזָרְאַנְגָּן אַמְּבָלְאַסְטָרִיעַן
גַּעֲרוֹעַזְדָּעַר בְּעַזְבָּעַט דָּרְהָן, סּוֹבְּרָנְדְּעַטְרָאַבְּיְטָר אַזְנְגָּן
אַיְזָרְאַנְגָּן קְיָיָן, וְיָיָזְבָּעַן אַפְּטִיקְעַן זְעַנְגָּן
בְּהַאֲוֹן דָּסְ אַבְּפָרְגָּן וְשָׁמָסְ גַּעַדְאַלְטַסְ וְעַרְמָהְגָּן,
עַזְבָּעַנְגְּנָלְעַטְ, וְיָיָזְבָּעַן אַכְּטָגְּן גַּעַזְבָּעַן, אַז
דְּוֹשְׁוֹלְגְּרָעְנְדָלְר בְּעַמְּמָרָר. דִּי גַּעַמְּטָטַס
קְיָיָן דָּסְ אַבְּעַדְגָּלְסְטִין, 12 אַזְבָּעַטְרָאַבְּיְטָר אַזְנְגָּעַזְהָיִי
שְׁרָאַיְיךְ צְפָם אַזְדָּעַקְעַן פָּן דִּי גַּעַשְׁפָּעַעַן סִי אַיְזָרְיְהָזְהָזְטָסְ
אַיְזָרְזָמְעַן אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ
וּלְכָעַזְבָּעַט אַזְבָּעַט פָּן אַיְזָרְזָמְעַן, דִּי גַּעַדְזָוָעַר
דִּי יְדָיְשָׁעַיְתָסְ קְיָיָן צְיָיְנְגָּעַן קְיָיָן
דִּי יְדָיְשָׁעַיְתָסְ קְיָיָן צְיָיְנְגָּעַן קְיָיָן
דִּי קְעַלְבָּרְאַרְבִּיטָר הַאֲבָעַן וְשָׁמָסְ גַּעַרְבִּיטָר
אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ
שְׁאַרְקָעַרְגָּלְעַטְ, גַּעַזְבָּעַטְאַלְטָלְעַטְ אַגְּבָעַטְעַטְלָט
אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ
דִּי טְרָעַטְרָאַרְבִּיטָר הַאֲבָעַן אַפְּגָעַטְעַטְלָט
אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ
בְּיִשְׂרָאֵל יְדָיְשָׁעַיְתָסְ קְיָיָן צְיָיְנְגָּעַן קְיָיָן
הַאֲבָעַן אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ אַזְנְגָּעַזְהָזְטָסְ
אַלְמָן צְיָיְכָעַן פָּזְ צָאַלְדְּוִידְאַרְטָעַט
פְּרַאַטְעַרְקִיטְ
(וּוּסְטִיעַן וְזהַרְעַת)

לְעַרְ שְׁטְרִילְ אַיְזָרְאַדְוָן

דִּי שְׁמָמָטְ האַזְטָ נְבָלְטָפְּ 2 אַזְנְגָּעַן 2 אַזְנְגָּעַן
קְפִּלְעַדְ פְּרִירְ אַזְנְגָּעַן, אַזְנְגָּעַן גַּעַמְּיְשָׁטָן
אַזְנְגָּעַן זְבָעַן אַלְעַזְבָּעַן גַּעַשְׁבָּעַטְן גַּעַשְׁבָּעַטְן
קְפִּלְעַדְ פְּרִירְ אַזְנְגָּעַן קְיָיָן יְהִיְשָׁעַן פְּלִילְגָּעַן
לְעַבְּדִיגְעַר נְבָעַטְןסְאַיְזָרְקִיטְ נְבָעַטְן גַּעַזְבָּעַטְן גַּעַזְבָּעַטְן
אַזְנְגָּעַן גַּעַמְּיְלִיכְמִיטְן, וְזָסְעַן אַזְנְגָּעַן גַּעַמְּיְלִיכְמִיטְן
זְבָעַטְן אַזְנְגָּעַן אַזְנְגָּעַן לְעַבְּדִיגְעַר גַּעַמְּיְלִיכְמִיטְן, אַזְנְגָּעַן
קְפִּלְעַדְ פְּרִירְ אַזְנְגָּעַן קְיָיָן יְהִיְשָׁעַן פְּלִילְגָּעַן
סְאַיְזָרְקִיטְ עַולְתָּה אַזְנְגָּעַן בְּלִילְגְּוָנְגְן. סְאַיְזָרְקִיטְ גַּעַמְּיְלִיכְמִיטְן
לְעַבְּדִיגְעַר גַּעַמְּיְלִיכְמִיטְן אַזְנְגָּעַן קְיָיָן יְהִיְשָׁעַן
לְעַבְּדִילְדְּעַר צִיגְיְינְעַזְר
איַז טְעַמְּטָעַר "רָזְאַמְּטָאַשְׁטָמְזָה"

פְּשִׁיטִיקָעַר בְּגַלְגָּאַנְס אַפְּנְטַעְגָּזְעַנְדָּעַ

דאַסְ הוֹיוֹ פְּזָוְתִּים אַיְזָרְאַנְגְּעַן פְּרַאַטְעַסְ פִּיגְהָזְרָה

רָאַדְ אַמְּ 30 (טֶלְ), חַיְ מִיר דְּפָרְוִוִּיסְן אַרְיִינְגְּטָרְגָּעַן אַגְּפָעַזְאַיְזָעַן פְּרַאַטְע

— איהר בליבט נאך דא? —
נָאָה דִּי דְּאוֹיֵגַע וְעַרְטַעַר, הָאָה גָּאָקִי, נְשַׁטְּבָע
זַעֲגַבְדִּיגַג זַיְהָ מִיטָּ קִינְעָם, פֶּעֲרַלְאָזָעַן דִּי גַּאנְבָּאָע
בְּעַזְוַלְשָׁאָפָט אַין מַעֲרַעַזְשָׁאָפָטִים הָוִוִּי. אַפְּנִי
זַיְהָ יְוִדְישַׁעַר פְּרִיְינְד אַיז מִיטָּ אַהֲם מִיטְגַּבְגַּגְגָּנוּן.
גָּאָרְקִי הָאָט בְּיִשְׁתְּ גַּעֲקָעַנְתִּים פֶּעֲרַלְיְידָעַן קָה לֹה דִּי
מִינְדָּעַסְטָע בְּעַלְיְיךְ גַּוְגָג אַזְזַיְהָ גִּינְגְּשָׁעַכְבָּג צַו יְהָוָן.
וּוְיִכְלֵל רַוְתְּשַׁע יְדָעַן אַלְיָוָן וְאַלְטָעַן אַזְזַיְהָ עַזְעַד
שַׁוּעוּרְדָע. בִּיטְעַרְדוּ צִימַט אַרְפְּגַעַשְׁלַגְבָּעַן דָּאַט
וְאַרְטָמָה "עַזְוּרְעַטְשִׁיק" מִיטָּ שְׁטִילְשָׁוְיְגָעַן? אַפְּעַר
— נִשְׁכַּבְגַּעַגְבָּן גָּאָרְקִי. —
וְעַגְעַן דָּעַם דְּאוֹיְגַעַן קָאל הָאָט מִויָּ דְּפִיצְעָהָלָט
— — — יְעַנְעַר יְוִדְישַׁעַר פְּרִיְינְד, וּוְעַלְכָּרְד הָאָט
דָּאָן בְּעַגְלִיתִים גָּאָרְקִין בֵּי מַעְרַעַזְקָן וּוְ-קָן? אַזְזַיְהָ
הָוִוִּי. אַזְזַעְעַר הָאָט מִיד צְגַעַגְבָּעַן:
— וְעַן מִיר וְעַנְעַן בִּידְיעַ אַרְפְּגַעַשְׁלַגְבָּעַן,
הָאָב אַיךְ דָּאָן גָּאָרְקִין וְאַרְטִים, וְאַדִּים בְּעַדְקָט
דִּי הָאנְד — — —
אַזְזַיְהָ הָאָט עַר זַיְהָ בְּעַזְזִיגְעַן מַאֲקָטִים גָּאָרְקִין, אַזְזַיְהָ
אַזְזַיְהָ הָאָט עַר זַיְהָ בְּעַזְזִיגְעַן צַו יְהָוָן.

בזוען אין עם אין פערבורג. איינמאל אין אונירענד, כי אוניאו-וועמע אין הויי פון דעם בערדטטען שרייךשטעלען היסטראכער און פילאטך מעדרושקאנסקי. גאריך אין זינער אן פרידער זענונג געווען צוּשען די אינט געלאלדנע בעסט. אין פערליך פון דעם אונוד האט א שרייךשטעלערין, וועלכע אין איצט גוט בעקאנט צוישען דער רעקציינער ווועשר עמיגראצייע אין פאריז, עפם דערצעהטל וווענונג א "דען און בענטצט אונ איסידורק: עטאט יעורךיטיך" ("דאם דאומגע יודעל"). גאריך און, הערנדיג דאס, איגאנגען אויגעבראכט גע ווארען. ער אין באלאד אוניגעשטאנען אין א זאג בעטן צוּין יוזישען פרידריך:

חאכמי נארדי אוֹז רָודְשָׁן

א בינטעל פאקטען אונ שפיזאדען — דערצעהלהט פז זיינע יודישע פרידינד

פָּרָנָא א. אלפֿעַרְיָן

- 2 -

בדי זיך אַנְגָּזֶנְהַמֵּן פָּאָר די יַדְעָן אָנָּן אוֹיֶךְ
צְקָלְלָעָטָן פָּאָר דָּעָר בְּרִיטָמָעָר רְוִסְיָשָׁר עַפְּנָעָטָן
ליַכְּקִימָת דָּעָם וְעַגְּפָן דָּעָם שְׂפִינָאָזָּשְׁבָּלָּ
בָּול, זְעַפְּרָן אַין דָּעָר צִימָת פָּן קְרִיגָּ אַרְזִיגָּעָ
גַּעֲפָעָן גַּעֲוָאָרָעָן אַין רְחַלְעָנָד אַיְנוֹגָעָן בִּיכְרָ מִיטָּ
אַרְטִיקְלָעָן פָּן דִּי אַגְּגָעָה הַעֲנָטָעָ לִיבָּרָעָלָעָ רָ
סִישָׁע שְׂרִיקְטָשְׁתָּעָלָעָר. רְעַדָּגְרִידָּט דִּי אַוְסְגָּבָעָם
הָאָטָם מַאֲקָסִים בָּאָרָקָה, וְעַלְכָּעָר הָאָטָם דָּאן אַ לְּאַגְּגָ
צִימָת זְיָה אַפְּגָעָגָעָפָעָן נָאָר מִיטָּ דָּעָר דְּזִיגָעָר אַ-
בִּיטָּ אָנָּן זְיָה אַיְגָאָגָעָן גַּעַשְׁתָּעָלָט אַין שְׁפָץָ פָּן
די פְּעַדְפָּאָלְגָעָט אַין בְּעַלְיִידְגָּטָעָ יַדְעָן

אַ בְּעַונְדָּעָרָס שְׁתָאָרְקָעָן אַיְינְדָּרָקָהָט דָּאן
בְּעַמְאָכָט דָּאָס בְּנָהָ "שְׁטָטִיטִי" (פָּאנְצָעָר). וּוָאָס
מַאֲקָסִים גָּאָרִיקִי הָאָטָם רְעַדָּגְרִירָט. אָנָּן וְאָוָי עָלָ
אַלְיָין הָאָטָם צִימָרְשָׁטָעָן מַאְלָ פְּעַרְעָמְנָטְלִיבָּט
וַיַּיְן בְּפָקָאנָטָן עַרְצָה הַלְּבָגָן, אַ יְדִישָׁ יְבוּגָעָלָן.
דָּאָס בְּיַה אַיְן גַּוְיכָאָפָט גַּעֲוָאָרָעָן בָּאָלָד, זְיָה עַס
הָאָטָם זְיָה בְּעַוּוֹיְזָן פָּן דְּרוֹקָן, אָנָּן אַיְנוֹגָן פָּאָר
מַאֲכָעָן זְיָה פְּנוֹאָנְדָּרְגָּבָעָגָעָן אַין אַ פָּאָר אַוְיֶךְ
לְאַגְּפָס.

דער מיטעריעזער מאו

וְאֵת שָׁעַת הַמִּסְפָּר הַזֶּה צָבָא יְהוָה צְבָאֹת אֶל כָּל־עֲדֹת אֶחָד.

גענאנט דאס נושא לאצענע פון אָרֶום זיינע אַרגען, זיך
בענארקט אָס פון מאישוואָגן.

— ווּלְאָמַר אֶתְּנָא מִזְמָרָתְּנָא ?
וְעַד דָּבָר, צְמַחֲדֵג אֲגִידָּהָנוּ לְוִזְמָתְּנָא ?
יְשָׁמֹן, יְזָהֵר בְּמִזְמָרָתְּנָא אֲבָעֵן אֵין אֶתְּנָא כָּאֵבֶן
אֲרוֹדָהָן, אֲרוֹדָהָן שְׁרָעָדָת אֲיַן אֶתְּנָא. וְוַיְזַעְדֵּק כָּאַלְיָעֵט
אֲלָדָהָן, אוֹ זְיוֹתָעֵן וְפָרָשָׂעֵר אֲלָלָעֵן גְּלִיעֵךְ אֲרוֹדָהָן נְגָעֵן
יְזָהֵר לְיֻבָּא אֲרוֹדָהָן. זֶה הָצָם גַּעַשְׁמִיכְבָּלָת פָּאָר
סְפָכוֹתָן כְּבָתָקָה קְיָה אֲיַין וְהַדְּרָתָה דְּבָאָה זַי אַיְלָם

דָּלְאַלְמִינְגָּה

ד א מ א ל

ר. מליאד

110

